

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE
DRUŽBE
v
LJUBLJANI

· R · Z · Z · O · Z ·

štev. 3.

V Ljubljani, 15. februarja 1934.

Leto 51.

Vsebina: Kmet in delavsko zavarovanje. — Kisanje krme. — Travnikiški plevel. — Razno. — Lešniki. — Končni rezultati določevanja sladkorja in kisline v grozdju na „Mariborski Kalvariji“ 1933. — Katero sredstvo se je najbolj obneslo pri razkisanju vina. — Razno. — O gospodarskem pomenu ovčjereje. — Organizacija mlekarstva v naši državi. — Razno. — O barvi konjske dlake. — Razno. — Cebelarska opravila v februarju in marcu. — Kuhanje mila. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Vabila k letnim zborom. — Razno.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{4}$ strani	Din 80.—	$\frac{1}{6}$ strani	Din 350.—	$\frac{1}{8}$ strani	Din 1000.—
$\frac{1}{12}$ strani	Din 160.—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 500.—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 2000.—
$\frac{1}{8}$ strani	Din 250.—	$\frac{1}{8}$ strani	Din 700.—	Pril. listu stane D. 100 za 1000 k.	

Mala naznanila, vsaka beseda 50 par (najmanj 10 Din).

Ajdov med

za sponladansko pitanje po 12 Din kg, prodam od 5 kg naprej.
Franc Škoberne, Crenšovci (Prekmurje).

21

Sadna drevesa in cepljene trte

nudi po zelo nizki ceni od vseh po sadnem in trtnem izboru najbolj priporočljivih vrst, Segula, ekonom v Hapancih, pošta Juršinci pri Ptuj, Ker se pošlje zraven cenika tudi kratka navodila o sajenju dreves, se naj priloži znamka za odgovor.

19

Sadno drevje

visokodebelno, srednjedebečno, enoletno, grmiče sadne podlage tudi pikirane, lepotečne drevje in grmičevje in razne sadike, vse prima blago, velike zaloge, najnižje cene. Zahtevalje ponudbe od: Sgaravatti Piante, Saonara pri Padovi (Italija).

116

Bodečo žico

novo ali staro, dobro ohranjeno do 200 kg kupi: Anton Počnik, Rojve 4, p. Podnari.

17

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vlože knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure

Telefon 2847.

Brzjavi: „Kmetški dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Za spomladansko škropljenje sadnega drevja proti različnim škodljivcem je priznано najuspešnejše sredstvo

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

CHEMOTECNA

družba z omejl. zavezo

LJUBLJANA, Mestni trg 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi

Vabilo

na redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice v Ormožu, ki se vrši dne 24. svečana 1934, ob 9. uri dopoldne v posojilniški pisarni z dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika o zadnjem običnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1933. 5. Volitev načelstva in nadzorstva in 6. Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob določenem uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje pod istim pogoji drugi, ki sklepa veljavno, ne glede na število navzočih članov. — Načelstvo. 22

Za hranilne knjige

prodam bencin-motor, nov, 4—5 HP, za prevoz. Rabi malo bencina, zelo dober motor. Naslov pri Upravi Kmetovalca. 24

Ekonom-oskrbnik

izveščen v vseh kmetijskih panogah, išče službo za takol. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod št. 8. 8

Umetno valjenje

v centrali za umetno valjenje K. D. „Niko“. Pollane, poleg tovarne „Stora“, pošta Št. Vid pri Ljubljani proti mali odškodnini (plačilo tudi s kmetijskimi pridelki). 7

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

Vabilo

na občni zbor Vinarske zadruge „Ljutomerčan“, r. z. o. z. v likvidaciji pri Sv. Bolhenku pri Središču, ki se vrši v sredo, dne 28. februarja 1934, ob 9. uri dopoldne v hiši likvidatorja A. Tkalec v Obrežu. — Dnevni red: 1. Poročilo likvidatorjev. 2. Odobrenje rač. zaključka za poslovno leto 1932/33. 3. Sklepanje o kritju izgube in odpisa dubioznih terjatev. 4. Volitev likvidatorja na mesto odstopivšega. 5. Navodila in pooblastila likvidacijskemu odboru. 6. Slučajnosti (predlogi in nasveti). § 31.: Občni zbor sklepa veljavno, če je zastopan najmanj deseti del zadrudnikov, razen kadar gre za razdružbo zadruge. V slučaju nesklepčnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ali zastopanih zadrudnikov. — Likvidacijski odbor. 20

Vabilo

na občni zbor Posojilnice in hranilnice Moravče, r. z. o. z. bo 25. februarja 1934, v dvorani Zadrudnega doma, Moravče 2. 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Račun za 1933. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti. — Načelstvo. 23

Pri kužnem kataru na spolovilih goveje živine

se vedno najbolje obnesejo BOSULIN svečice. BOSULIN svečice ozdravijo v najkrajšem času bolezen in s tem omogočijo oploditev živali. Pri zdravljenju z BOSULIN svečicami se krava ne napaža, kar vpliva ugodno na množino mleka. BOSULIN svečice omogočijo najenostavnejše zdravljenje in so poceni. Skatla z 12 svečicami stane z živinozdravniškim navodilom 25.— Din. — Izdelek in razpošilja samo LEKARNA MR. STANKO HOČEVAR, VRHNIKA. 25

Sadna drevesca!

Na prodaj za spomladansko saditev imamo: divje kostanje, jabolka, hruške, češnje, črešnje, orhe, visokodebelna kakor tudi vseh vrst prilikavce. Cena po dogovoru, pisмено ali ustmeno. Naslov: Jakob Pintar, sadlarijec pri Sv. Tomažu, p. Bukovica nad Škofjo Loko. 18

Tudi lanena preja

Ti veliko prištedi, ako jo daš v tkanje „Krosni“ tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Ker je platno za rihte, brisače in prte tam tkano najtrpežnejše in najceneje. 137

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni — Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. 109

Cepljene trte:

od vrst v smislu „Trsnega izbora“ tudi I. trsničarska zadruga v Sloveniji, p. Juršinci pri Ptuj. — Pišite po cenik! 2

KMETOVALEC

šte. 3.

V Ljubljani, 15. februarja 1934.

Leto 51.

Kmet in delavsko zavarovanje.

Janhar Tine.

Vsak razsoden zemljan bo radevolje pritrdil, da ima — ali vsaj moral bi imeti — pošten človek pravico do življenja in da mu zato ne bi bilo treba v strahu trepetati za svoj in svoje družine obstoj že pri vsaki najmanjši nezgodi, da ne omenjamo: starosti, onemoglosti i. t. d.

O tem vprašanju je vsekakor potrebno globljih razprav, v katerih naj bi bile obdelane vse strani gospodarsko-socialnega življenja, pa najsi bo to že pri podeželanu, kakor meščanu ali tovarniškemu ali duševnemu delavcu.

Ker se je pri tem vprašanju doslej kmet-gospodar puščal še skoro popolnoma ob strani, si danes na tem mestu stvar oglejmo pobližje, naravnost iz kmetkega stališča. (Povsod se namreč ugotavlja, da je kmet steber države in naroda, zato je povsem jasno, da tudi v pogledu socialnega zavarovanja ne smemo puščati potreb kmetkega življa v nemar.)

Doslej se je kmeta tudi pri tem zavarovanju štelo med delodajalce, kar je sicer — vsaj na prvi pogled — popolnoma pravilno. Kdor pa vsaj v glavnem pozna povprečne gospodarske in socialne prilike na naši vasi, pa mu je takoj tudi razumljivo, da ima ta delodajalec precej nižje osebne dohodke kakor povprečen delavec. Ako ima slučajno večje premoženje, katero je sicer njegova zasebna last, s tem še ni rečeno, da se ga zato že sme prištevati med premožne sloje, ki s takim ali podobnim premoženjem že lahko žive v polnem blagostanju. Kmetki posestnik lom na kmetiji —, ta v kmetijo vloženi vred v pretežni večini podedoval — niti v 1% slučajev ga ni pridobil samo z delom na kmetiji —, ta v kmetijo investirani kapital pa mu navadno ne prinaša prav nikake rente, ali v najboljšem slučaju zelo, zelo pičlo rento. Zato mu kmetko posestvo ni moderna tovarna, ampak po-

vsem primitivno (enostavno) ozadje, s katerim vsak dan sproti komaj vzdržuje svoj skromni osebni obstoj, nikakor pa ne more vzdrževati na njem vso ostalo družino, ako ista tudi sama ne dela in to že od mladoletnega do skrajno onemoglega člana družine — ne da bi pričelo razpadati to orodje (posestvo), katero je po vesti dolžan prepustiti neokrnjeno svojim naslednikom in česar se vsak pravi kmetovalec tudi v polni meri zaveda. Poleg tega pa se tudi zaveda, da je po vesti dolžan skrbeti tudi v socialnem pogledu za svojo družino. Zato se v slučaju bolezni, nezgode, onemoglosti i. t. d. svojega člana preje odpove svojim skrajno potrebnim življenjskim potrebščinam, kakor pa da bi ga prepustil samemu sebi. Zato vsak tak slučaj toliko globlje pretrese vsako kmetko gospodarstvo koliko težje in dalje časa traja socialno breme v dotični družini.

Sicer se je zadnje čase v par primerih tudi kmetko prebivalstvo pričelo uvajati v javno soc. zavarovanje. To pa se je doslej izvrševalo skrajno pristransko. Ako bi se namreč v tem pogledu postopalo nepristransko, potem bi delavsko zavarovanje zaradi premajhnega dotoka sredstev na eni in prevelikih dajatev na drugi strani moglo nujno propasti. Saj je znano, da **kmetki delavec dobiva za svoje delo tako neprimerno nizko vrednoto, da bi se mu — na podlagi njegovih toz. dajatev — nikakor ne moglo zadostiti z njegovimi soc. potrebami v slučaju nezgod, bolezni, starosti, onemoglosti i. t. d.,** med tem ko se na sedanji individualni način le prebije skozi vse — pa čeprav največkrat skozi nepredvidene neprilike!

V navedenem tiči dokaz, da tu ni nekaj v redu. **Vzroka za to sta možna samo dva; ali je pogrešen sedanji sestav soc. zavarovanja, ali pa je kmetki človek preslabo plačan za svoje delo.**

V marsikaterem pogledu bo sicer šepala organizacija današnjega socialnega zavarovanja. Naj v dokaz temu omenimo samo — na deželi **toliko osovraženo** —

Kdor je samemu sebi dober, ni dober.

zavarovanje delavcev pri kmetijskih strojih.

Kolikor poznamo kmetskih obratov, se na nekaterih n. pr. z mlatilnico, obratuje le nekaj ur letno. Zavarovalne prispevke pa plačujejo v zelo visokih premijah (letno najmanj Din 12.—) kljub temu, da ni niti $\frac{1}{10}\%$ nevarnosti, da se bo ponesrečil kdo drug kakor gospodar, ki je običajno vlagatelj, ki pa po toz. zakonu niti ne more biti zavarovan. Pa če bi se tudi kdo od zavarovanih ponesrečil, se iz tehniških okoliščin v pretežnem slučaju niti ne bo poslužil ugodnosti zavarovanja. Brez dvoma bi se ta dajatev — vložena na kak drug način — mogla vse bolj plodonosno naložiti.

Povsem verjetno pa je dejstvo, da je nemožnega soc. zavarovanja krivo zlasti nizko gmotno stanje našega kmetkega človeka. Ali kar je še žalostnejše, v največ slučajih je v današnjih razmerah delodajalec na kmetiji gmotno celo šibkejšje plačan za svoje delo, kakor njegov delojemalec.

Ako ni umestno, da bi drugi sloji plačevali za socialno pręskrbo kmetovalca, potem je tudi nujno potrebno, da se ukine zavarovanje delavcev pri kmetijskih strojih, katerih dajatve gredo predvsem v korist nekmetskih zavarovancev na eni, na drugi strani pa bi se s tem nehala izčrpavati vendar že do skrajnosti onemoglega kmetovalca.

Da pa se bo v polni meri mogel posluževati sedanjega načina soc. zavarovanja tudi kmetovalec, je predpogoj, da se ga postavi na gospodarsko podlago, enakega med enake, t. j. pod istimi okoliščinami konkurenčne zaščite, kakor n. pr. industriji. Ali pa da se vse plasti brez izjeme, narodnega gospodarstva, selekcira v povsem prosti konkurenci. Ako se namreč mora kmetovalec boriti z drugimi stanovskimi konkurenti, kateri so v pretežni večini tudi v ugodnejših naravnih kakor razvojnih prilikah, naj se tega zaščitenja poslužijo tudi druge panoge našega gospodarstva.

Ako je kmetovalec glavni steber naroda in države, potem je samo ob sebi razumljivo, da se ta važni steber nikdar in v nobenem slučaju ne sme preobremenjevati s tem, da se razbremenijo druge. Če je že samo enakomerna razbremenitev ne-

prijetna enemu, je tem jasnejše, da je skrajno nepravilna razbremenitev enega na škodo drugega, ki že tako trpi prav toliko kakor prvi.

Samo v tem je izhod — ne samo socialnega, ampak tudi skoro vseh drugih problemov — pa naj bo isti že v obliki gospodarske, finančne, politične, moralne ali kulturne krize.

Kisanje krme.

Ing. Sadar.

Kmetovalci so pokazali veliko zanimanje za to stvar. Vsaj številna vprašanja in dopisi nam tako govore. Obeta se majhna revolucija v prehrani živine. Res je. Silos preobrazuje kmetije in kmetovanje. O tem so se prepričali vsi oni, ki so obiskali sosedo v Savski banovini, ki so si sezidali zadnja leta okoli 1000 silosov. Prijave za zidavo silosov so številne. Nad 2.000 m³ jih je v prvem letu. Prav lep začetek!

Povejmo si čisto resnico o silosih in o kisanju krme! Danes hočemo nekaj povedati le o samem kisanju, prihodnjic o zidavi kmečkkega silosa. Ravno te dni so vsi sreski kmetijski referenti sprejeli načrte tipa kmetkega silosa za naše razmere. V kratkem izide tudi poljubna brošura. Vendar nekaj besedi že v naprej.

Pri nas pridelujemo premalo krme. Povprečno 5—7 kg na glavo in na dan. To je premalo. Vsaj še enkrat toliko jo rabimo za sedanje stanje živine. Drugič, **mi pridelujemo preslabo krmo.** Vse premalo beljakovin pridelamo in krmimo. Razmere med beljakovinami in ogljikovimi vodani v odstotkih mora biti ena proti pet do šest. Tedaj šele krma odgovarja. Pri nas je to razmerje 1:20 in še slabše za beljakovine.

Pravo podlago za umno živinorejo bomo postavili šele tedaj, ko bomo poleg dobro urejenih travnikov povsod pridelovali tudi obilo kisle krme. Gospodarski greh bi bil, zidati dragocen silos, če je pri kmetiji — obtoževati se moramo zaradi tega — dovolj zanemarjenih travnikov. Imamo pa obilo krajev, kjer izrazito naravnih travnikov ni, in bi se vsi sedanji takozvani travniki lahko orali. Ponekod so jih pa že većinoma spremenili v njive in sedaj primanjkuje krme. Drugod so dobri travniki zaradi pogostih in dolgotraj-

Kdor ne gre v boj, tudi v boju ne umre.

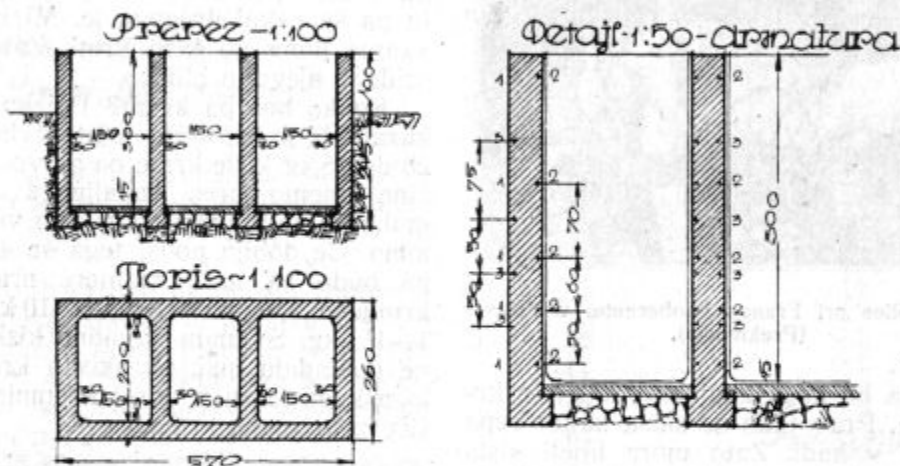
nih suš sploh brez namakanja nemogoči. V vse te kraje spada silos.

Tu povsod uspeva dobro koruza. In to je zelo važno, ker koruza, solnčnica in vse rastline, ki vsebujejo obilo sladkorja, so poglavitne krmilne rastline, ki jih bomo kisali. Za marsikoga bi bila izguba, če bi neizkušen prišel kisati krmilne rastline, ki vsebujejo več beljakovin n. pr. detelje, trave, grašico itd.

Tu smo si pa malo v laseh. Naš namen, da pridobimo čim več tečne krme z obilo beljakovin, naleti na težkoče. Toda ta težkoča leži le v naši neizkušenosti. Drugod so jo že močno zmanjšali. Kako? O tem ne bom niti govoril, ker nočem, da bi kdo prišel poskušati in da bi se jezil name. O

žganih prekelj pa ne moreš več skisati. To je že sam les, iz lesa pa še ne znamo čarati tečne krme.

Glede solnčnice morda skomigneš z glavo? Drugod jo zelo priporočajo, ker hitreje zori in ker daje več zelene hrane. To je pa veliko vredno. Za sadeži, ki pozno zapiščajo zemljo (pšenica, rž), sejemo solnčnico, ki bo bolj zanesljivo dozorela za kisanje. Koruza bo bolj zanesljiva le za zgodnejši sadeži (za inkarnatko, zimsko grašico, za ječmenom). Solnčnica dozori za kisanje v 60—70 dneh, koruza pa v 90—100 dneh. Koruza daje na ha 200 do 250 q zelene krme, solnčnica pa 300 do 400 q. Letos bomo izvedli v pomurskih in podravskega krajih točen poskus, da se pre-

Slika 6. Načrt kmetijskega silosa za 5 glav živine in 180 dni krmljenja (27 m³).

tem bomo še govorili. Sedaj poslušajte tale nasvet! **Pričnite kisati koruzo, koruznico, solnčnico, ajdo, korenje, sirek, krompir!** Kdor ima že nekaj izkušnje, naj seje med koruzo solnčnico, ajdo, sojo, kisaj tudi grašico v zmesi z žitom! **Detelj in trave za enkrat ne skušaj še kisati!** Odpravite pa tole poglavitno napako vsi, ki jo delate: **gosto sejana koruza ni za silos!** **Sejte koruzo v vrste, okopavajte jo, pokosite jo pa šele, ko je napravila zrnje,** in sicer, **predno zrnje pormeni.** Takšna koruza daje **krempo kislo krmo.**

S tem sem že povedal, katere rastline prihajajo v poštev za kisanje. Zaradi koruznice (koruzinja) ne zidamo silosov, toda marsikdo bo prišel v skušnjava, da jo skisa. Treba pa jo je takoj, ko si stroke potrgal. Od dežja izpranih in od solnca iz-

pričamo o vrednosti solnčnice za kisanje krme pri nas, nadalje da doženemo najbolj odgovarjajočo vrsto in najprikladnejši način setve.

Sedaj naj pa povem, kako se kisanje sploh izvrši! Krmilno rastlino v pravem trenutku pokosiš (koruzo, ko je zrnje voščeno; solnčnico, ko je polovica njive v cvetu), jo zvoziš domov, kolikor misliš, da bo dovolj za en predal, jo zrežeš in takoj namečeš v silos. Tu jo pošteno stlačiš, zlasti ob stenah in ob oglih. Kosi, kolikor moreš dnevno zrezati, glej pa, da po možnosti v enem dnevu napolniš en predal (jamo)! Krmo zvrhaš v obliki gomile nad silos (20—30%). Če je predal globok 3 m, tedaj 80—90 cm. Krmo pokriješ z rezanico, slabo krmo ali s plevami (dva prsta na debelo). Na vse to nabiješ ilovice, pome-

Več lahko eden hudega stori kakor tisoč drugih dobrega.

šane s plevo. In sicer 30—40 cm na debelo. Čez nekaj dni se prične gomila sedati in pogrezati. Tedaj sproti zamaši vse razpoke, ki se pokažejo v ilovici! Ko se krma neha sedati, je krma skisana. Preglej še enkrat ilovico, če je dobro zadelana, nato pa pokrij jamo s streho ali z lesenim pokrovom, da voda ne zateka v jamo. Krma ostane v jami, dokler je ne rabiš. Mesece in mesece se drži. Toda porabili jo bomo prej. Najprej porabiš vso krmo, ki se naglo kvari (repo, peso itd.), šele nato pride kisla krma na vrsto.

Slika 7. Silos pri Francu Škobernetu, Črensovci (Prekmurje).

Morda bo kogaanimalo, kako se krma skisa. Prav tako se skisa kakor repa ali zelje v kadi. Zato mora imeti kisla krma prav tako nežno kisli okus, kakor ga ima dobro kislo zelje. Kakor ne moreš uživati zelja, ki je kislo kot vrisk, da reže, kot bi kis pil, prav tako škodi kisla krma, ki ima duh po kislu. Še slabša je pa ona pokvarjena kisla krma, ki smrdi po znoju. Napake pri kisanju se torej ne morejo skriti; od daleč že opozarjajo nos na „naprednega“ kmetovalca. Toda, kdor bo napravil silos po naših navodilih in kdor bo sejal rastline, ki mu jih svetujemo, in če bo delal, kakor bo prav, bo pridelal prav žlahtno krmico.

Pogoji za pridobivanje dobre kisle krme so torej ti-le:

1. Dober silos, ki ne pušča zraka.
2. Prava rastlina, ki vsebuje dosti sladkorja.
3. Rastlina mora biti zrezana, sveža in sveže vložena.
4. Krma mora biti v silosu dobro stlačena.

5. Krma mora biti od zgoraj dobro zadelana z ilovico, da tudi od zgoraj ne more zrak v jamo.

V teh okoliščinah se bodo razvile bakterije mlečne kisline, ki bodo ves sladkor v krmi predelale v blago mlečno kislino, ki krmo ohranja in osveži.

Ko odpreš silos, odrgni ilovico ob eni steni. Nato pa, če je le mogoče, reži krmo od vrha do tal; vsak dan odrežeš 5 cm do 10 cm debelo plast. Da po zimi ne zmazne, pokrij odprto mesto s slamo! Vsak dan vzameš iz jame le toliko, kolikor pokrmiš. Ne spravljalj iz jame nič na zalogo! **Krmo nosi iz jame naravnost v jase in sicer šele po molži!** Naj imajo krave mir pri jedi, saj ga ima še pes rad, tako pravi pregovor. In pa še nekaj drugega je. Mleko se nazvame duha po kisli krmi. Zato naj ne pride v njegovo bližino.

Koliko boš pa krmil? Poizkusi so dokazali, da je najboljšje dajati živini dnevno 20 do 25 kg kisle krme na glavo. To množino smemo brez nadaljnjega pokladati molznicam, pitanim kravam in volom celo zimo. Če dobijo poleg tega še 4 kg sena, pa bodo za naše razmere prav dobro krmiljene. Konjem dajemo 5—10 kg, ovčam 1—1½ kg. Svinjam navadno kisle koruze ne pokladajo, pač pa skisan krompir. V logaškem srezu je kisel krompir za prašiče zelo znana krma.

Slika 8. Moderno gnojišče in gnojnična jama na posestvu Franca Škobernetu iz Črensovc (Prekmurje).

Krmljenje živine s kislo krmo pozimi nadomešča zeleno krmo in pašo, ki jo dobiva živina poleti. Saj vsebuje kisla krma zelo mnogo vitaminov, ki jih živina potrebuje, zlasti pa mlada in plemenska. Kisla krma poveča molznost krav in mleko je zelo zdravo; maslo dobi lepo rumeno

Pameti ne prodajaj niti je ne posojaj.

barvo. Za izdelovanje ementalkega sira pa to mleko ni.

Še majhen račun! Na kmetiji, ki ima 5 oralov njiv, se brez škode glede na prehrano družine lahko poseje ena polovica orala z ječmenom ali inkarnatko (rdečo deteljo) ali z zimsko grašico. Ko spraviš ta sadež z njive, boš maja oz. junija sejal koruzo ali solnčnico v vrste. Septembra boš nakosil 100—120 q zelene krme, s katero boš napolnil silos, ki meri 15—20 m³. S to kislo krmo (1½ vagona) boš prekrmil 3—4 glave odrasle živino celo zimo (180 dni). Samo še 20—27 q sena k temu in rešen boš zime. Misli na silos in preudari, če ni res tako najboljši!

Poljedelstvo in travništvo.

Travniški plevel.

Fr. Goričan.

Plevel spada med najhujše škodljivce kmetskega gospodarstva in sicer v gozdu, na njivi, in tudi ne v manjši meri na travniku.

Na dobrih in tudi na boljših travnikih ga ne manjka. Na slabih je navadno sam plevel. Tam ni druge pomoči, če je lega zato, kakor da preorjemo, dve leti dobro pognojimo, sadimo okopavine, potem pa spet zasejemo travnik.

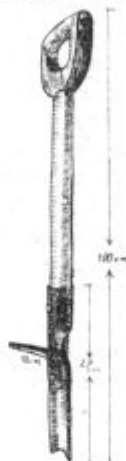
Kdor to pozna, naj si postavi za cilj (vsak resen človek bi moral imeti za smernico en glavni in nekaj postranskih ciljev), da bo v teku let zatrl vsaj ves hujši plevel na travnikih.

Marca se že pokažejo zvončki in trobentice. Zvončke, če jih je veliko, porežemo s koso ali s srpom, večkrat zaporedoma, in čim poženejo, leto za letom. Na ta način se njihova rast slabi in sčasoma izginejo.

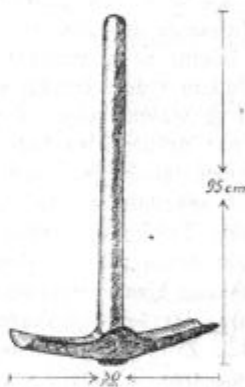
Trobentice pa vendar ne škodujejo, bo mislil marsikdo, saj jih ni med košnjo. Če izkoplje mošček teh cvetk, pa bomo videli, da zavzemajo talni listi precej prostora, kjer bi sicer lahko trava rasla. Trobentice izkoplje mošček z orodjem (glej sliko št. 1 in 2.) To orodje, ki je podobno lopati, odnosno krampu, je najbolj pripravno, lahko in priročno. Naredi ga vsak vaški kovač. Vsako drugo orodje (navadni kramp, rovnica, motika) je pretežko in preširoko in oškoduje preveč travno rušo.

Plevel z močno korenino in z visokim stebлом (n. pr.: cikorijska itd.) porujemo po vsakem močnem dežju, predno seme dozori.

V jeseni, kadar otroci pasejo, jim damo orodje in košaro in jim pokažemo, kateri plevel naj izkoplje oz. mu potrgajo cvet. Obenem jim povemo, kako se plevel imenuje. Otrokom obljubimo malo nagrado, da imajo večje veselje. Košaro jim damo zato, da vidimo, koliko so nabrali. To delo je prijetno in ravno primerno za otroško moč. Primerno je tudi za stare ljudi, ki so preslabi za drugo delo. Kadar delavke doleti dež pri okopavanju in če je na njivi premokro, jih pošljimo na travnik, da ne izgubijo dneva.

Slika 9. Lopata za izkopavanje plevela.

Slika 10. Kramp za izkopavanje plevela.

Vsak cvet ušivke (podlessek) naj bi se dosledno vsako jesen potrgal. V teku let rastlina oslabi kljub močnemu čebulčku v zemlji in sčasoma izgine.

Spominjam se, da so nekdanje stare žene, ko sem kot otrok motovilil po njivi in jih vpraševal, kaj je to, kaj je ono, poznale po imenu vsak njivski plevel. Tudi danes še povprašujem, pa ne poznajo nič več.

Rastlinoznanstvo (botanika), eden najlepših, zanimivih in koristnih učnih predmetov, je zanemarjeno.

Dvajset njivskih in dvajset travniških plevelov bi se lahko naučili že v ljudski šoli, in sicer, kako se imenujejo, kako se razmnožujejo, kako škodujejo in kako se zatirajo. Na srednjih šolah se uči, oziro-

Ovca brez pastirja nima niti mleka niti sira.

ma se je učilo, kaj raste v Aziji, Afriki, Ameriki in po vsem svetu. Kar pa raste doma, so komaj omenili. Imamo primere, da ima nekmetski študent iz botanike odlično, pa ne razločuje niti naših žitnih vrst. Kriv je temu nekaj učni načrt, še več pa učitelj, profesor. Dober učitelj — božji dar, slab učitelj — Bog nas var'!

Pogrešamo v naših listih kratke, poučne članke o škodljivih rastlinah in samo o tistih, katere so najbolj razširjene in pri nas najbolj škodljive.

Razno.

Tečaja za vzorne travarje (travniške pomočnike). Letos se vršita dva tečaja za vzorne travarje na Kmet. šoli v Sv. Juriju. Iz vsakega sreza prideta v tečaj dva posestnika. Prvi tečaj traja od 5.—10. marca, drugi od 12.—17. marca. Lanski tečaj se je zelo obnesel. Vsi obiskovalci (le nekaj je izjem) so v praksi skušali izkoristiti, kar so slišali in videli. Uredili so si umetne travnike, sejali so travno seme za pridobivanje travnega semena; nekateri so tudi uredili učno travnišče. — Namen tečaja je, vzgojiti nekake delovodje pri vseh sekcijah za izboljšanje pridelovanja krme v srezu. Travniški pomočnik naj bi bil v tem pogledu desna roka sreskega kmetijskega odbora in sreskega kmet, referenta. On naj bi na svojem posestvu izvrševal poskuse z raznimi umetnimi travnišči. Z ureditvijo učnega travnišča za pospeševanje trav in detelj, s sodelovanjem v krožku za pridelovanje travnih in deteljnih semen naj bi širil znanje pridelovanja teh semen. Končno bi pa lahko tudi šel od kmeta do kmeta, ki bi nameral popraviti svoje pridelovanje krme in bi mogel svetovati na licu mesta. Za vse to so pa potrebni mlajši, energični in pridni ljudje, ki jim stvar leži pri srcu. S tem svojim znanjem, ki si ga bo pridobil na tečaju, si ne bo mogel služiti denar. Njegovo delo mora biti nesebično in požrtvovalno. Zato je bolje, da vsi oni, ki se ne čutijo sposobni za to nalogo, na tečaj sploh ne hodijo. Zaveda se resna! — Sprejeti bodo pravočasno pozvani.

V letošnji pomladi bo velika potreba po semenskem krompirju. Za menjavo semena in za kraje, prizadete po ujmah, bo potrebno 60 vagonov. Svetujemo vsem, ki morate seme menjati, da kupujete za seme le družbarja. Le v pomurskih in podravske srezih prihaja tudi **kresnik** (šneflope) v poštev. Toda najbolj so prizadeti kraji na področjih družbarja, zato se bo menjalo največ te vrste krompirja. Eno pa povdarjamo. Sadite le

zdrav krompir. Kakor pišejo, je krompir letos ponekod že okrog božiča odganjal in da je postal sladek, čeprav je bil zunaj še hud mrz, v kleti pa toplota čisto normalna. Ta krompir ni za seme. Pojav sam je pa zanimiv. Prav hvaležni bi bili čitateljem, če bi nam sporočili svoja opazovanja v tem pogledu. Kaj je temu vzrok? Čitatelji, ki imajo prav dober semenski kresnik, naj nam pišejo in pošljejo nekaj vzorcev! Pričeli bomo delati z njim poskuse.

Za naše ozimne posetve je letos zelo neugodno, ker se je napravila na posejanih njivah ledena skorja pod snegom. Zrak v tem slučaju nima dostopa do rastlin, katere začnejo gniti. To je vzrok, da se zredčijo na velikih površinah setve, ki potem takem ne morejo dati pričakovanega pridelka. Da preprečimo to škodo je potrebno, da gazimo z živino po snegu ali pa, da potresamo sneg s sajami ali pa s pepelom. V letošnji zimi, ki jo v polovici januarja lahko imenujemo mokro zimo, bo napravila tudi snežna plesen veliko škode na ozimnah, zlasti na rži. Med snežno odejo in zemljo zastaja vlaga in vlažen zrak, ki nudita ugodne pogoje za razvoj te glivične bolezni. Če bo sneg dolgo ležal, bo rž na več mestih preprežena z žlemasto pajčevino sive barve, ki povzroči strohnitev rastlin v taki meri, da nastanejo na njivah velike in prostrane lise. To bolezen najlažje preprečimo z odpeljavanjem vode po jarkih v času zime in z razkuževanjem semen z onimi sredstvi, ki jih rabimo za razkuževanje semen proti trdi sneti, kakor uspulum, germizan, segetan, tilantin, porzol itd. — Najpriporočljiveje je, da se seme iz posevkov, ki so bili okuženi po snežni plesni, namoči pred setvijo v ¼ odstotni raztopini uspuluna.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Lešniki.

Josip Štrekelj.

Izmed vsega našega sadja imajo debeloplodni, pitomi lešniki najvišjo ceno. V naši državi pa jih tako malo pridelujemo, da jih ne vzamemo na trgu v poštev. Zaradi tega jih trgovci kupujejo v Italiji kg po Din 25. —do 26.—. To je lepa cena, ki bi nam prav prišla. Kljub temu se ni še vzbudilo zanimanja, da bi začeli saditi ta dobičkanosen grm.

Kakor drobni, samorasli lešniki, uspevajo tudi debeloplodni žlahtni lešniki povsod. Naravno pa je, čim ugodnejša je lega,

Kakršen mož, takršna beseda.

tem večja je rodovitnost. Najbolj jim ugaja solnčna vzvišena lega in globoka zemlja; uspešno bi jih gojili po brežinah, na brdih, ob zemljiščnih mejah, v sadovnjakih med drugim drevjem, ob zidovih in gnojščih za ograjo, pa tudi same zase v razdalji 4 m. V Istri jih sade ob mejah vinogradov in celo tu in tam v vinogradih, da jim poleg ploda nadomeščajo kole. V tem slučaju jih vzgajajo kot drevo z enim deblom. V pokrajini Avellino v Italiji so v dvajsetih občinah glavni pridelek lešniki. Tudi v naši državi, zlasti v naši banovini, so dani vsi pogoji za uspevanje in rodnost pitomih lešnikov, manjka samo uvidevnost dobička, ki se ponuja.

Lešnikov je mnogo vrst in vsaka vrsta ima zopet mnogo manjših vrst. za gospodarstvo sta pa važna edino žlahtna: **celski** (imenovan po samostanu Zell) in **lambertski ali bradat**. Celski lešniki imajo kratko kapico in zore v drugi polovici septembra. So krepke rasti in proti mrazu odporni. Bradati lešniki pa imajo dolgo, na koncu nakodrano (bradi podobno) kapico, ki zakriva celi plod. Zore v drugi polovici avgusta, so šibkejšje rasti in v mrazu 18° C radi pozebejo. Za kraje, kjer je ostra zima, niso ti primerni.

Iz teh dveh vrst so vzgojili mnogo sort. Po izkušnjah v drugih državah zlasti priporočajo izmed celskih: bollivilski, Truchsejev in novi velikan; izmed bradatih pa: beli bradač, Kochov, Bademov in španski.

Iz semena vzgojeni lešniki zrastejo v manjvredne drobne vrste, zato jih pomnožujemo s koreninskimi odganjki in s položnicami. Ker pa odganjajo koreninski odganjki prav plitvo ob deblu, jih leto prej obsujemo z zemljo, da se boljše okoreničijo. Za vzgojo sadik s položnicami pa prerahljamo in zagnojimo zemljo s kompostom ob grmu v jeseni. Nato upognemo enoletne ali večletne odganjke v 10 do 15 cm globoke jarke ob grmu navzdol, da konci mole v loku navzgor iz zemlje in zasujemo. Da se zapognjeni odganjki ne dvignejo, jih pričvrstimo k zemlji z lesenimi kljukicami. Še boljše se nam to posreči, ako odganjke zvijemo na mestu,

kjer pridejo najnižje v zemljo, ali pa da jih sami nekoliko narežemo. Te rane pospešujejo rast korenin. V jeseni ob letu imamo vkoreničene sadike, ki jih odrežemo ob deblu in izkopljemo.

Žlahtne lešnike ne pustimo poljubno rasti, temveč jih vzgajamo z enim do največ s petimi debelci. Spodnje vejice na deblih obrežemo do višine 1 do 1½ m. Če se v teku let veje preveč zgostijo v kroni, jih razredčimo tako, da je ostalim prost dostop zraka in solnca. Ker pa leske stalno odganjajo vodene mladike iz koreninskega vrata, jih moramo odstranjevati, da ne jemljejo hrane deblom. Ko pa čez več let debla izrodijo in opešajo, jih posekamo in vzgojimo iz najlepših odganjkov nova.

Dasi je leska skromna, vendar se rodovitnost jako poveča, ako jo okopljemo in zagnojimo.

Lešnike obiramo, kadar so popolnoma čadavi in zreli, da že pri majhnem stresljanju popadajo iz kopic. Nabrane posušimo na solncu, da ne splesnijo. Posušene hranimo v vrečah ali zabojih, kjer se drže nad leto dni.

Sadike pitomih lešnikov prodajajo drevnice Dolinšek v Kamnici pri Mariboru in Vrečer v Vojniku.

Vinarstvo in kletarstvo.

Končni rezultati določevanja sladkorja in kisline v grozdju na »Mariborski Kalvariji« 1933.

Ivo Bregant.

Zaradi izpopolnitve pregleda v Kmetovalcu št. 18. in 19. z dne 15. X. 1933. prinašamo še zadnje rezultate določevanja sladkorja in kisline v vinskih moštih na Banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.

V informacijo in primerjavo objavljamo kot zadnjič tozadevne podatke tudi iz leta 1932. Pod datumom pomeni prva številka % sladkorja, druga pa ‰ kisline v grozdju, oziroma v moštu.

Kadar eden noče, se ne moreta prepirati dva.

Vrsta grozdja	Leto	10. X.		15. X.		20. X.		25. X.		30. X.		Pripombe
Beli burgundec	1932	19·7	6·7	20·5	6·7	—	—	—	—	—	—	Povprečno 21·4 $\frac{0}{100}$ sladk., 8·0 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	17·25	14·0	17·5	12·5	18·0	12·0	—	—	—	—	Povprečno 18·5 $\frac{0}{100}$ sl., 12·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
Zeleni silvanec	1932	17·7	6·8	17·8	6·2	—	—	—	—	—	—	Povprečno 18·5 $\frac{0}{100}$ sl., 7·6 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	15·75	13·0	16·5	11·5	16·8	11·0	—	—	—	—	Povprečno 17·25 $\frac{0}{100}$ sl., 12·0 $\frac{0}{100}$ kisla.
Rdeči traminec	1932	18·0	6·3	18·2	6·3	18·4	6·3	—	—	—	—	Povprečno 20·0 $\frac{0}{100}$ sl., 6·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	17·25	13·8	17·5	12·0	18·5	12·0	18·5	12·0	18·5	12·0	Povprečno 18·5 $\frac{0}{100}$ sl., 10·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
Šipon (moslavec) sredinska lega	1932	16·7	7·6	17·0	7·6	17·2	7·2	17·8	7·2	18·0	7·2	Povprečno 17·0 $\frac{0}{100}$ sl., 12·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	15·0	14·5	15·8	13·5	16·5	12·5	16·5	12·5	16·6	12·5	"
Šipon (moslavec) višinska lega	1932	16·6	7·5	17·1	7·5	17·5	7·0	18·0	7·0	18·6	7·0	Povprečno 19·1 $\frac{0}{100}$ sl., 8·0 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	16·0	14·0	16·5	13·5	16·8	12·5	17·0	12·5	17·0	12·5	"
Laški rizling	1932	17·8	6·4	18·5	6·4	20·0	6·2	—	—	—	—	Povprečno 20·0 $\frac{0}{100}$ sl., 6·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	14·75	14·0	15·5	13·0	16·0	11·5	—	—	—	—	Povprečno 17·0 $\frac{0}{100}$ sl., 11·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
Renski rizling nižinska lega	1932	18·2	7·6	19·0	7·6	19·2	7·2	—	—	—	—	Povprečno 21·0 $\frac{0}{100}$ sl., 8·0 $\frac{0}{100}$ kisla.
	1933	16·0	14·5	17·2	13·0	17·5	12·5	17·5	12·5	—	—	Povprečno 18·0 $\frac{0}{100}$ sl., 12·5 $\frac{0}{100}$ kisla.
Renski rizling višinska lega	1932	18·4	7·2	19·6	7·2	19·6	7·0	19·8	6·5	—	—	"
	1933	16·0	14·5	17·2	13·0	17·8	11·5	18·0	11·5	—	—	"

Kadar se je pozno trgalo in so vinogradniki mošt primerno sladili, so vina popolnoma drugega okusa kot pa tam, kjer se je rano trgalo in mnogo sladilo.

Tudi leta 1933. je zavod opustil slajenje. Kakor so pokušnje dosedaj pokazale, bodo vina vseeno prav pitna. Samo pri nekaterih sortah bo treba vzeti nekaj kisline.

Z večkratnim mešanjem moštov v sodu smo dosegli precejšnji padec kislin.

Katero sredstvo se je najbolj obneslo pri razkisanju vina.

Inž. Mohorčič Henrik in Bregant Ivo.

Vinski mošti iz leta 1933 so bili brezdvomno bolj kislji kot oni zadnjih dveh letnikov. Posebno kisel je letošnji šipon. Pred nedavnim so si vinogradniki pomagali s tem, da so razkisali taka vina s čistim kalcijevim karbonatom. Rabo tega sredstva je priznavala tudi prejšnja vinska zakonodaja in se rabi še danes povsod tam, kjer so jo v nasledstvenih državah prevzeli in kjer niso zakonodaje glede vina prilagodili potrebam nove dobe.

Lahko pa trdimo, da so se tega sredstva posluževali vinogradniki le v izjemnih primerih, in da so raje z večkratnim pretakanjem pospeševali zmanjšanje prekomernih kislin v vinu, kakor da bi s kemijskimi sredstvi posegali v naravni razvoj vina.

Naša vinska zakonodaja dovoljuje pod gotovimi pogoji razkisanje vin s kalcijevim karbonatom, s kalijevim karbonatom in z nevtralnimi kalijevim tartratom. Zadnje sredstvo ne more pri nas zaradi visoke cene priti praktično v poštev, dasi bi se lahko pri nas proizvajalo iz vinskega kamna.

Ob enakih pogojih je kalcijev karbonat štirikrat cenejši kot kalijev karbonat.

Pogoj za razkisanje vin je bil letos podan, ko je kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani splošno dovolila razkisanje vin. Priporočala je v ta namen uporabo kalcijevega karbonata.

Ker se niso dosedaj še nikdar objavili poizkusi pri razkisanju vin s kalijevim karbonatom, je bila letos dana prilika, da se v znanstvene namene vsporedno poskuša, kako učinkujeta omenjeni sredstvi pri vinu enakih lastnosti, in da bi se ugo-

Volč spreminja dlako, nikdar pa ne svoje narave.

tovalo, katero sredstvo se bi pri nas najbolj obneslo. Ravnatelj Banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru g. Priolu Josipu se zahvaljujeva, da je dovolil, da se izvede poizkus v malem obsegu v šolski kleti. Razkisi sva hotela vina za 0.1% svobodnih kislin in v ta namen sva dodala 9. novembra 1933:

303 litrom vina 200 g kalcijevega karbonata
in 330 litrom vina 150 g kalijevega karbonata.

Vino je bilo mešanih vrst in je imelo v prvotni obliki kot mošt 1.15% svobodnih kislin. Dodatka sva spravila v suhem stanju v vino tako, kot se postopa v kemijski industriji ob takih primerih.

Po prevretju je imelo nerazkisano vino 0.90% svobodnih kislin, razkisano vino v obeh primerih pa 0.82%. Vina smo dali pokušati članom strokovnega odbora za oceno vin na Banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru ob priliki zasedanja v navzočnosti gospoda ministrskega odposlanca in šefa vinarske službe Rankovića Božidarja in se je soglasno ugotovilo, da je bilo ono vino najboljše, ki smo ga razkisali s kalijevim karbonatom. S kalcijevim karbonatom razkisano vino je imelo rjavkasto barvo in neprijetni okus.

Iz tega sledi, da bi bilo za naše razmere najprikladnejše sredstvo za razkisanje vin kalijev karbonat.

Povdarjamo, da banska uprava dravske banovine v Ljubljani ni dovolila uporabe tega sredstva najbrž iz razloga, ker se ne bi smela s kalijevim karbonatom razkisana vina izvažati v sosednje države, kjer je še dandanes zabranjena uporaba kalijevega karbonata.

Vse to nas sili, da stremimo po enotni vinski zakonodaji, ki bi bila splošno veljavna po vsem svetu, da bi s tem bilo pomagano našemu vinogradniku, ki bi mogel spraviti kakovostno blago na svetovni trg.

Dobljeni rezultati so v toliko bolj razveseljivi, ker so uradno utrdili dosedanje poizkuse na skritem in tihem in bo morda kalijev karbonat izpodrinil v bližnji bodočnosti stari manjvredni kalcijev karbonat iz vinske kleti v primeru, če bi bilo res potrebno razkisanje naših vin.

Razno.

Strokovni odbori za ocenjevanje vin pri enoloških postajah. Strokovnim odborom za ocenjevanje vin, ki so bili postavljeni pred tremi leti, je delovna doba potekla. Na osnovi člena 21. zakona o vinu je minister za kmetijstvo imenoval pri posameznih enoloških postajah nove odbore. Pri Banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru je strokovni odbor za ocenjevanje vin sestavljen tako-le: Predsednik Ivan Janžekovič, njegov namestnik Josip Zabavnik; drugi člani strokovnega odbora so: Alojzij Šiker in Stanko Terčelj kot vinogradnika, dr. Gerhard Pfrimer in Franjo Gnilšek kot vinska trgovca, dr. Vilko Marin kot zdravstveni strokovnjak, ing. Henrik Mohorčič kot strokovni referent, Franjo Vojsk kot vinarski strokovnjak, Andrej Žmavc kot pomočnik kletarskega nadzornika in ing. J. Golob kot sekretar. Novi odbor je bil dne 23. januarja 1934. po odposlancu kmetijskega ministrstva ing. prof. Božidarja G. Rankovića, šefa vinarske službe, zaprišežen in je takoj začel delovati. Področje tega odbora, oziroma kontrolne postaje glede vina tvori ozemlje Dravske banovine. Odbor za ocenjevanje vin se bo shajal po potrebi, predvidoma pa vsaj enkrat na mesec.

Živinoreja in mlekarstvo.

O gospodarskem pomenu ovčereje.

Ing. Jelačin Ivo.

Ako pregledamo statistično stanje ovac v Dravski banovini, opazimo, da število te domače živali od leta do leta stalno pada. Tako smo imeli v letu 1926. še 56.058 ovac, v letu 1933. pa le še 35.027 komadov.

Vzroke opuščanja gojitve ovac pripisujejo nerentabilnosti (nedonosnosti) reje in opuščanju domače hišne obrti, ki je v veliki meri uporabljala lastno volno za domače izdelke. V južnih predelih države, kjer je domača volnena obrt še razširjena, se tudi na ovčarstvo obrača večja pozornost, ali bolje rečeno, se smatra žival kot neobhodno potrebna.

Glede prvega vzroka je potrebno omeniti, da se ga ne more posplošiti prav tako, kot se drugim domačim živalim ne da očitati na splošno nerentabilnost. Ob ugodnih razmerah in v posebnih prilikah pa je ovčereja lahko donosna panoga

prav tako, kot ne bomo imeli pri neugodnih razmerah nikakih zadovoljujočih uspehov. Vprašanje rentabilnosti (donosnosti) se pa poraja danes domala pri vseh kmetijskih panogah, vendar še to ni vzrok za opustitev kmetovanja.

Glavni vzrok padanja ovčjereje moramo zaradi tega pripisovati opustitvi domače obrti, ki je pri nas skoraj že popolnoma zamrla in so tovarniški izdelki izpodrinili vse domače izdelke. Za naše narodno gospodarstvo je to velika škoda, ker mora kmetovalec vso potrebo drobnih volnenih oblačil kriti z denarjem, ki ga danes tako težko pridobi v svojem gospodarstvu. Oprekal bo marsikdo temu načelu, češ da se tudi domača obrt ne izplača zaradi velike konkurence (tekmovalstva) industrije (veleobrti), kar pa ne drži popolnoma. Koliko pridnih kmetovskih rok je po zimi brez dela in gotovo bi bilo bolje, če bi si v zimi kmetijska družina pripravila vsaj za lastno uporabo nekaj volnenega oblačila po vzgledu naših prednikov, kot pa da v zapečanih čakavskih dneh, ko bo možno delati zopet na polju. Visoka dnevna plačila bi se s takim delom samooskrbe res ne dosegla, toda v današnjih časih je dragocen vsak dinar, ki ga ohranimo doma. Če se čaka brez dela toplega solnca, niti tega dinarja ni. Največje svote se vedno naberejo z malimi in najmanjšimi izdatki.

Že samo zaradi navedenega vzroka, da stremi vsaka družina po samooskrbi, bi bila upravičena številnejša reja ovac pri nas, ki bi donašala male, toda gotove denarce narodnemu gospodarstvu.

Važnejši vzrok, zaradi katerega bi morali naši ovčjereji obračati večjo pozornost, pa je s stališča našega državnega gospodarstva. Tisti dinarčki, ki jih posamezniki izdajajo za tuje volnene izdelke, se v celi državi naberejo v težke milijone. Od celokupne vrednosti našega uvoza iz inozemstva obsegajo volneni in bombažni izdelki nič manj kot 26%. V letu 1931. je znašala vrednost vsega uvoženega blaga v našo državo 4.800.— milijonov Din, a od tega je odpadlo na volno in volnene izdelke ter na bombaž 1.256 milijonov Din. To so ogromne svote, ki obtežujejo naše gospodarstvo in ni nič čudnega, če v zadnjem času slišimo gla-

sove za povečanje in izboljšanje naše ovčjereje.

Nové tekstilne tovarne kar čez noč rastejo po domovini in le-te so skoraj izključno navezane na uvoz surovin iz inozemstva. Zakaj ne bi sami doma pridelovali surovin, ki jih rabimo? Danes stremi sleherná država k samooskrbi in zelo dvomljivo je, če bomo mogli v konkurenci (tekmovalstvu) z najnaprednejšimi državami z usmerjenim delom in značilnostjo pridelkov doseči v doglednem času znatnejše uspehe v pogledu izvoza. Tem bolj smo zaradi tega navezani na naš notranji trg, ker je lažje dosegljiv in napeti moramo vse sile v to, da lahko najprej naš trg popolnoma zadovoljimo. Ko bomo krili docela domačo potrebo, bomo šele stremeli, da izvozimo višek na svetovno tržišče, ki ima seveda večje zahteve in je težje dosegljiv.

S povečanjem, posebno pa z izboljšanjem ovčjereje, bi se našemu narodnemu gospodarstvu mnogo pripomoglo in zadnji čas bi bil, da tej postranski panogi našega kmeta pripomoremo do krepkega razvoja.

Organizacija mlekarstva v naši državi.

Pavlica Franjo.

Ako govorimo o mlekarskem združenstvu, si mislimo pač vedno samo naše zadruge, ker je v ostalih delih naše države prav malo mlekarskih zadrug. Zato vidimo, da **nastopajo na trgu v borbi za obstanek samo naše zadruge proti zasebnim večjim mlekarnam iz ostalih banovin.**

Naše mlekarske zadruge se morajo že par let prav trdo boriti z močno konkurenco, ki prihaja iz Savske banovine. Cena mlečnim izdelkom, zlasti maslu in poltrdim sirom, je v kratkem času nazadovala za več kot 25%. Na predavanjih ali zborovanjih čuješ s strani kmetovalcev upravičene tožbe proti tej konkurenci, ki ne uničuje samo naše gospodarsko življenje, temveč enako ali še bolj položaj hrvatskega kmeta. Dobijo pa se le gotovi ljudje, ki dolžijo ves hrvatski kmetijski živelj, češ da se pusti izkoriščevati, ker daje mleko po tako sramotno nizki ceni, in sicer celo za 40 para liter.

Raztrgano vrečo ne moremo nikdar napolniti.

Da so cene mlečnim izdelkom tako padle in s tem tudi cena mleku samemu, niso krive in odgovorne zasebne večje mlekarne, kriv je v prvi vrsti kmet kot pridelovalec, ker oddaja mleko za tako ceno. Nerazumljivo pa nam je le, da se združni pokret za obrambo kmeta ne more razširiti po deželi in če že ne praktično v združne mlekarne, vsaj v zadruga kot zastopnice producentov mleka. Na ta način bi zadruga lahko zahtevala od zasebne mlekarne višje cene za svoje mleko in tako bi bil zasebnik primoran vzdržati pravilno ceno na trgu, saj je za vse mlekarstvo naš domači trg dovolj prostran.

Zagrebške „Novosti“ z dne 5. februarja t. l. pišejo, da se je začel hrvatski kmet v nekaterih krajih organizirati (združevati), tako da zahteva zvišanje cene mleku na 1 Din. — Nas tak pokret silno vesel. Poslali bomo, kjerkoli bo mogoče, tjakaj tudi svoje zastopnike in potrebne letake za razširitev združne misli. Nekdo bi rekel: To je zadeva ljudi v Savski banovini. Mi se zanimajmo samo za to, kar je pri nas. Jaz pa pravim: To ni zadeva Savske banovine, to mora biti zadeva vseh kmetovalcev v naši državi. — Propadanje tamošnjega kmeta uničuje vse kmetijstvo. Povdariti je treba, **da nam ničesar v mlekarstvu ni škodovalo toliko, kakor ravno nizka cena mleka v Savski banovini.** Poleg vsega pa se zavedajmo, da je združništvo za vso državo lahko drago in brez koristi ali pa poceni in uspešno, kakor nam kaže žalostna slika v povojni dobi. Meni se dozdeva, da je pri nas vse preveč teorije, včasih celo domišljavosti in prav malo praktičnega gospodarskega dela. Ali ne opazujemo to v vseh panogah v mlekarstvu? Ako potujemo v zunanji svet, imejmo zavest in legitimacijo, da smo doma nekaj napravili, ne pa pustili kmeta v izkoriščanju. Ne predstavljajmo torej sami sebe in popisan papir. Za nami naj bo svoboden, trden a organiziran kmetijski združnik.

Razno.

Selekcijska zveza v Ljubljani je imela 1. letošnje redno sejo 7. februarja. Med raznimi tekočimi zadevami se je posebno obširno razpravljalo o organizaciji kontrole pri edinicah. Zveza bo izvajala najstrožjo kontrolo nad delom včlanjenih

edinic in bo prekrške ter napake brezobzirno odstranila. Sestavil se je osnutek proračuna za l. 1934., ki se pošlje v odobritev banski upravi. Celoletni izdatki so preračunani na Din 56.650, prejemki pa na Din 20.315'75. Primanjkljaj 36.334'25 Din se bo mogel kriti iz prispevka javnih oblasti. Pri proračunski debati se je obširneje razpravljalo o ogromni škodi, ki jo povzroči živinorejcem sramnični katar in se bodo podvzeli potrebni ukrepi. Iz podanih poročil na seji je bilo razvidno, da je delo Zveze zavzelo že ogromen obseg, čeprav je minilo komaj 3 mesece od ustanovitve.

Ing. J.

Konjereja.

O barvi konjske dlake.

Dr. Veble.

Pri popisu konja je poleg starosti najvažnejša še določitev konjske dlake. Ta posel je navidez enostaven, v resnici pa ni brez težkoč, kajti nobena vrsta živali ni tako različna po barvah kakor konj. Med tem ko je določitev barve dlake pri drugih živalih lahka in čisto svobodna, ki je takorekoč prepuščeno barvnemu čutu vsakega posameznika, se je v teku stoletij ustvarilo v konjski trgovini posebno izrazoslovje v konjskih barvah. Na žalost se naši konjerejci tudi pri določitvi barv preveč naslanjajo na nemške označbe, ponavadi si jih nespremenjene prisvoje: fuks, šimel, pram, i. t. d. in ti izrazi govorijo dovolj jasno o sposojanju takih izrazov.

Proč s temi izrazi kakor z vsako tujo navlakom, ki kazi naše narodno lice in naš človek naj misli po svoje, ne pa s tujimi možgani. Kot pripomoček temu naj služijo naslednje vrstice.

Tudi konjske barve imajo svojo modo. Svoj čas so bili belci priljubljeni, ravno tako tudi konji lisičje barve. Svetovna vojna je pa pokazala, da je bela barva zato nepraktična, ker je predaleč vidna. Zato so belci stopili po svetovni vojni nekoliko v ozadje. O lisjakih pa pravijo, da so po svoji naravi hudobni. Zato je sedaj pri konjih zelo v modi rjava barva vseh vrst, od svetlorjave do temnokostanjeve.

Razločujemo pa enobarvno in mešano dlako. Konji z enobarvno dlako so rjavi, lisičje barve, rumeni, črni in beli (belo ro-

Kdor hoče, da ga drugi spoštujejo, mora sam sebe najprej spoštovati.

jeni). Konju rjave barve pravimo rjavec, lisičje lisjak, bele belec in konju črne barve vranec.

Rjava barva je — kakor rečeno — sedaj v modi in jo vidimo najčeseje. Razlikujemo pa več odtenkov, kakor svetlorjav, temnorjav, kostanjast ali kostanjastorjav. Beseda sama označuje dovolj posamezne odtenke. Temnorjav ali črnorjav konj izgleda skoro tako kot vranec; ločita se le po svetli oz. črni barvi kože na nosu in ustnicah. Svetlorjave barve so čisto svetlejšje kot barva lisjaka. Za rjavca je edino odločilna črna barva grive in repa. **Rjave** grive in žime v repu **ni**.

Konji lisičje barve ali lisjaki so svetli ali svetlolisičje barve, glinasto lisičje, zlatolisičje, bakrenolisičje, temnolisičje in ogljenolisičje barve (pri poslednjih je dlaka na koncu svetleša in zgleda, kakor da bi bila zažgana). Pri vseh teh barvah je barva grive in žime iste barve kot dlačna, včasih malo svetlejšja, včasih malo temnejša. Ogljeni lisjak ima najtemnejšo dlačno barvo, včasih je celo temnorjava. Pri črnkastem lisjaku je griva in repna žima sivorumena ali čisto bela.

Rumenci imajo po navadi po sredi hrbta temno progo, to je takozvani jeguljasti trak. Razni odtenki rumene barve so: mišjerumen, čistorumen, levjerumen (griva in žima temna, čisto črna, noge temne). Izabelci imajo grivo in žimo svetlorumeno in v odtenkih do bele, kožo mesnatorožnato, kopita svetla, ponavadi „steklene oči.“

Vranec ima vedno temno kožno barvo in ponavadi jako tenko in nežno dlako, ki izgleda, če se jo lepo neguje, lepo sijajna. Nega vrancev je pa težavna in njihova koža občutljiva; zato je vrancev vedno manj. Goje jih le še za razne specialne namene, kakor za vprego pri pogrebih itd.

Belo rojeni belci imajo svetlo mesnatorožnato kožno barvo, čisto belo dlako, čisto rdeče oči (kar imenujemo „albino“). Po sijaju dlake razlikujemo sijajne, atlasaste, žametaste in mlečne belce.

Mešano dlačno barvo napravi temno-barvna dlaka, ki je pomešana s svetlejšjo.

Najenostavnejša dlačna mešanica nastane, če je dlaki osnovne barve primešano le **nekaj bele dlake**. Tako nastane mešani vranec, mešani lisjak, mešani rumenec. Če je primes bele dlake izdatnejša,

tako da **že bela dlaka prevladuje**, imamo pred seboj črnkastega belca. rjavkastega in rdečkastega belca.

Od navedenih barv se povsem razlikujejo navadna bela dlaka, tigrasta in lisasta.

Taki navadni belci se rode s temno dlako; v letih srednje starosti od 6—12 let postanejo florasti (Apfelschimmel), v starejših letih pa čisto beli. Kožna barva teh navadnih belcev je — v nasprotju kot pri belorojenih belcih — temna, barva kopit pa skoro vedno temna.

Razni odtenki navadne bele dlačne barve so še sledeči. 1. Sivi ali modri belec z mešano črno in belo dlako. Če prevladuje ena ali druga dlaka, razlikujemo: a) **črnkasto-belo dlako**, ki se loči od že popisanega mešanega vranca le po svetlejšem koncu repa in po tem, da postane kasneje bela, in b) sirasto dlačno barvo (sirec, Eisenschimmel), ki je podobna barvi litega železa. Sirec je lep domač izraz, ki bi se naj povsod udomačil in končno izpodrinil nemškega „železnega belca“. 2. Muškatni belec, pri katerem je rjava, rdeča ali rumena osnovna dlaka pomešana z belo. Različni odtenki so še: čokoladasti belec, cimetasti, medeni, presnati in breskvasti belec. 3. Škorčasti belec z belimi kot grah velikimi liskami na temni osnovni barvi; griva, žima in noge temne. 4. Muhasti belec na beli osnovni barvi črne ali rjavordeče liske v velikosti muhe, posebno na sprednjem delu. 5. Postrvasti belec z lisami kot muhasti belec, le da so liske rdeče in na gosto posejane po celem telesu. 6. Tigrasti belec z večjimi in manjšimi belimi lisami na rjavo-, črno-, sivo- in belo- pomešani osnovni dlačni barvi.

Tigrasta je dlaka tedaj, če je bela osnovna barva posejana z manjšimi, enakomernimi, okroglimi, temnimi lisami; po barvi teh lis razlikujemo rumene tigre, rdeče, rjave in črne tigre.

Lisci so v glavnem tigrom podobni, le da so lise večje in pokrivajo celo telo. Po barvi lis razločujemo zopet rdeče, rjave, črne in rumene lise. Osnovna barva je bela, griva in žima je ali bela ali pa mešana.

Najbolj pisanih barv je rjavi lisec, ki ima belo osnovno dlačno barvo, velike

rjavordeče ali rjave lise in črno grivo ter žimo.

Iz opisanega je razvidno, da je določitev mešanih barv, zlasti pri belcu, težavna. Na srečo takih živali ni mnogo. Kljub temu je posebno za oglednike, ki morajo pri ogledu žival tudi pravilno popisati, nujno potrebno, da pazljivo prečitajo in si zapomnijo vsaj osnovne pojme o določitvi dlačne barve.

Razno.

Število zaskočenih kobil je znašalo v Nemčiji leta 1932. 257.744, med njimi mrzlokrvnih 166.961, t. j. 65%, toplokrvnih pa 89.075, t. j. 35% vseh kobil. Mrzlokrvni žrebci so zaskočili povprečno 49 kobil, toplokrvni pa 39. Število zaskočenih kobil je nasproti letu 1931 narastlo, posebno število toplokrvnih.

Obseg prsnega koša je bil dosedaj ena najvažnejših točk pri presoji konjeve zunanosti. Iz njegove obsežnosti so sklepali strokovnjaki na velikost in sposobnost organov v prsnem košu, t. j. pljuč in srca. Dr. Müller je pa letos dokazal, da je to naziranje zmotno in da so pljuča tem obsežnejša in tem bolj raztegljiva, čim finejše in prožnejše so zgrajena vlakna njihovih mehurčkov. Isto velja tudi za srce. Sposobnost organov prsnega koša je torej odvisna le od njihove več ali manj fine notranje zgradnje, ne pa od velikosti in obsega prsnega koša.

Čebelarstvo.

Čebelarska opravila v februarju in marcu.

Ko se toplota v panju izven zimske čebelne gruč dvigne nad 10° C, zvabi ta toplota čebele v zgodnji pomladi iz panjev na prosto, da se tu iztrebijo. Ob tem **prvem pomladanskem izletu ali čiščenju** se znebijo čebelna čreva preostankov prebave. Če so imele čebele primerno zimsko hrano in pravi mir, ostanejo panji čisti. Sicer pa se pojavlja lahko griža, čebele puščajo trebež pri žrelu in celo na panjevih notranjih stenah in na satju. Posebno na gozdnem medu obolijo čebele čisto na griži in hkrati na nosimi, ki je kužna bolezen in rada uničuje cele družine in čebelnjake. Čebelar, ki sumi, da ima to bolezen v panjih, naj se takoj obrne na izkušene tovariše in naj ukrene vse, da

bolezen čimprej zatre, obenem pa naj se po sreskem veterinarju obrne na Drž. veterinarski bakteriološki zavod, da mu preišče čebele in ugotovi, če so res bolne. Sicer pa se čebele po čiščenju vračajo v panje v redu.

Pred čebelnjakom ne sme več ležati sneg. V bližini obešeno perilo čebele ob taki priliki kaj rade onesnažijo. Sedaj sme čebelar panje tudi nekoliko odpreti, da se s površnim pogledom prepriča, ali so vse družine v redu. Če je vreme dosti milo, bo že sedaj lepenko, ki leži na dnu panja, potegnil ven, da odstrani mrtvice in ugotovi, ali imajo družine še dosti hrane. Ob tem času mora panj imeti še približno **dve tretjini zimske zaloge**. Ne da bi satje vzel ven, spozna čebelar množino hrane v satju po dolžini pasov, ki jih tvorijo iz ulic na lepenko posuti drobci pokrovcev satja (drobir). Po potrebi dobi panj še kak medeni sat. Lepenko očistimo in jo nato vrnemo panju, kjer ostane do meseca aprila. Vlažne slamnice tudi lahko za par ur soncu izpostavimo, predno jih namestimo zopet v panjih.

Brezmatičnim družinam bomo mogli šele pozneje pomagati, zaenkrat jih jemljemo le pod posebno nadzorstvo. Družine, ki ne letajo, lahko pustimo pri miru, navadno se te pozneje bolje razvijejo kot tiste, ki so že zgodaj potrebne iztrebljanja.

Sedaj pripravljamo čebelam tudi že **napajališča**, od čebelnjaka oddaljena kakih 10 do 20 m s tekočo vodo. To dosežemo že s tem, da postavimo na podstavek večjo pokrito posodo (sod s pipo) in prislonimo pod njo poševno nagnjeno gladko desko, po kateri voda k tlom teče. Da ne teče voda v stran deske, nanjo pribijemo še male letvice v medsebojni kljukasti razporedbi. Voda v posodi naj se večkrat na teden menja, odnosno dopolni. Čebele pijejo na deski, radi česar je priporočljivo, da je deska obrnjena proti jugu. Za manjša čebelarstva bo zadostovalo, če voda le po kapljah izteka. Za čiščenje deske naj skrbi čebelar, v kolikor tega ne opravlja dež. Kužne bolezni se najlažje raznašajo iz skupnega napajališča čebelnih družin, posebno iz takšnega, ki ima stoječo vodo, v kateri gnijejo mrtve čebele med mahom itd. Tudi za zdravje čebel veljajo splošni zdravstveni predpisi glede snage in reda kakor za človeka ali za domačo živino.

*Gospodinjstvo.***Kuhanje mila.**

Knez-Goričan-Ter.

V današnjih časih večkrat zakolje kmet kakšno govedo. Meso razproda, kožo pusti predelati v usnje, iz loja pa lahko skrbna gospodinja skuha milo. Doma kuhano milo je jako poceni. Kupiti si mora samo lužni kamen in malo terpentina. 1 kg lužnega kamna stane 12 Din.

Navodil za kuhanje mila je veliko. V gospodinjški šoli kuhamo milo na dva načina, ki se prav dobro obneseta.

Prvi način: 1 kg lužnega kamna, 5 kg loja, 12 l deževnice kuhajo 2 uri med vednim mešanjem. Da je milo kuhano, spoznaš, ako se od kuhalnice potegne tekočina kot mreža. Ko je milo kuhano, dodaš še pest soli, nato zliješ zmes v zabojčke, katere si pregrnila s krpami. Do drugega dne se milo strdi, nato ga razrežeš na kose in ga daš na zračen prostor, najbolje na preprih, da se suši. Milo na ta način pripravljeno ni posebno fino, pač pa kuhanje ne da veliko dela.

Drugi način: Kuhanje po drugem navodilu ni tako enostavno, zato pa dobimo boljše milo. Kuhanje traja 2 dni. Natehtaj 1 kg lužnega kamna, 4 kg loja, 12 l deževnice, 1 kg sode, 12 dkg voska, 2 pesti soli in 6 jedilnih žlic terpentina.

Prvi dan vzemi samo polovico deževnice, sode in soli ter celo količino loja in lužnega kamna. To zmes kuhaj med stalnim mešanjem 2 uri. Nato se ogenj pogasi in zmes pusti v posodi, v kateri se je kuhala do drugega dne, da se strdi. Drugi dan zmes predereš in izpod nje pobereš vso tekočino. Nato priliješ drugo polovico deževnice, ostalo sodo in ves vosek. Kuhaj 3 ure in ko je milo že kuhano, pridaš še ostalo sol in terpentini. Tudi to milo zliješ v zabojčke. Drugi dan razrežeš in ga daš sušiti. Med sušenjem ga moraš vsak dan obračati, da se od vseh strani dobro in enakomerno presuši.

Razen loja vzameš za kuhanje mila lahko tudi vsako drugo mast, ki je ne moreš iz kakršnegakoli vzroka uporabiti za kuhanje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 13. Vaščani so se zmenili, da zgrade kapnico za požarne potrebe. Neki vaščan je odstopil svet in dovolil napravo žlebov, po katerih se voda zbira v kapnici. Kapnica je napravljena; sedaj pa lastnik zemlje zahteva neke pravice, ki preje niso bile omenjene. Vprašate, kako postopati.

Odgovor: Vaščan, ki je dovolil graditi kapnico (sedaj zgradbo), je dal nepreklicen pristanek in sedaj ne more zahtevati več pravic, kakor ste mu jih prvotno obljubili. Oproščen ostane le vsakega dela in dajatve za napravo kapnice. Ker ste se zmenili, da se last prenese na gasilsko četo, je dolžen privoliti v ta prenos. Seveda mora kapnica dobiti posebno parcelno številko, da se bo prepis mogel izvršiti. Dalje bo treba vključiti služnost napeljave vode s streh pri posestvu dotičnega vaščana. Če ne bi hotel prostovoljno podpisati pogodbe, ga lahko tožite. Zgodilo bi se lahko, da bi morala gasilska četa plačati primerno odškodnino za svet.

Dr. G.

Vprašanje 14. Oče — posestnik je umrl 1930. leta. Šest otrok je prevzelo po enakih delih po njegovi smrti posestvo. Starejša sestra se je omožila in je 27. 2. 1933. kupila celo posestvo od ostalih in jim obljubila izplačilo v gotovini do 1. 1934. Vprašate, če mora plačati?

Odgovor: Ker gre za pogodbo, ki je bila sklenjena po 20. aprilu 1932., lahko zahtevajo prodajalci izplačila v denarju. Hranilnih knjižic niso dolžni vzeti namesto denarja. Če prevzemnik ne plača, lahko pride do dražbe. Ako se želite rešiti dražbe, poskusite dobiti kje posojilo. Sicer pa ni pomoči. Bilo je treba pomisliti ob sklepu kupčije, ker so bile že tedaj prilike slabe in ni bilo izglede za poboljšanje.

Dr. G.

Vprašanje 15. Dve stranki sta pri notarju sklenili kupno pogodbo za neko parcelo, ki je bila obremenjena. Prodajalec je notarju naročil, naj dotično terjatev neke hranilnice izbriše, da se bo parcela mogla čista odpisati. Notar je obljubil izvršiti to stvar in je tudi v to svrhu prevzel vso kupnino. Kupec je po treh mesecih prejel od sodišča sklep, v katerem je dovoljen prepis parcele, toda z bremenom. Vprašate, ali je notar odgovoren za protidogovorni postopek?

Odgovor: Dolžnost notarja je bila, da del kupnine, ki odpade na obremenitev parcele, uporabi za dotičnega upnika. Ta mora dovoliti izbris, če je plačan. Ostanek kupnine bi smel notar šele izročiti prodajalcu. Če je sedaj zaradi drugečnega postopanja notarja izbris bremena nemogoč ali težaven, je seveda notar odgovoren za storjeno

Dobro in pohlevno jagnje dve ovci doji.

napako. Obrnite se za posredovanje na notarsko zbornico v Ljubljani; če ne bo uspeha, bo pa treba vložiti proti njemu tožbo zaradi škode, proti prodajalcu pa tožbo radi izbisa bremena. **Dr. G.**

Vprašanje 16. Prodal sem nekaj blaga in prejel plačilo s hranilno knjižico posojilnice v P. Bral sem v Vašem razposlanem koledarju, da Kmetški hranilni in posojilni dom sprejema vložne knjižice drugih zavodov. **Prosim pojasnila, pod kakšnim pogojem in v katerem roku dobim izplačano vsoto, ki je označena v knjižici?** (I. C. iz G.)

Odgovor: Na to vprašanje se Vam z ozirom na uredbe o zaščiti denarnih zavodov in vlagateljev odn. o zaščiti kreditnih gospodarskih za drug zaenkrat ne more dati odgovora, ker se morajo denarni zavodi (gospodarske zadruge) v teku treh mesecev, računši od dneva 4. decembra 1933., šele odločiti, na kak način nameravajo dospeti v normalno (redno) poslovanje, odnosno ali nameravajo likvidirati. Od teh sklepov, ki jih bodo oblastva izdala, bo odvisno, kdaj in kako se bodo hranilne vloge izplačevale. Kar se tiče oglasa „Kmetškega hranilnega in posojilnega doma“ je omeniti, da ta dom sicer prevzema hranilne knjižice drugih zavodov, toda samo v namene, da skuša po svojih poslovnih zvezah knjižice realizirati, oziroma dvigniti vloge pri denarnem zavodu, pri katerem je denar naložen (na katerega je naslovljena hranilna knjižica) in ako se mu to posreči, stavi dobljeno gotovino lastniku knjižice na razpolago. **S.**

Vprašanje 17. Za časa, ko so imeli kmetijski pridelki dobro ceno, a je primanjkovalo delavcev, so si kmetje nabavili mlatilnice na bencinske motorje. Dokler je bil bencin po ceni, ki je bila primerna z agrarnimi produkti, so kmetje kupovali bencin v trgovinah. Ker pa je v sedanjem času cena kmetijskim pridelkom izredno padla, med tem ko se je industrijskim produktom, med njimi tudi bencinu, izredno povišala, je postalo za kmeta obratovanje z bencinskim pogonom dražje kakor pa na ročni pogon. Zaradi tega je potrebno, da se omogoči kmetom nabava bencina brez plačila trošarine. Kako nam je postopati, da bi dobivali kmetje, ki imajo mlatilnice na bencinske motorje, trošarine prost bencin na drobno od 5 litrov dalje? (I. V. iz M.)

Odgovor: Zakon o državni trošarini in njegov pravilnik omogočata možnost nabave trošarine prostega bencina, med drugim tudi za pogon motorjev kmetijskih strojev. Pravilnik določa, da se mora nabaviti naenkrat najmanj 100 kg bencina brez plačila trošarine. Da si posamezni kmetje tega dovoljenja ne morejo priskrbeti, je pri danih

razmerah naravno. **Skupne** nabave bencina po več osebah pravilnik ne predvideva, je pa tudi ne izključuje. Zaradi tega je vsekakor podana zakonita možnost, da se združijo kmetje ene ali večih vasi, odnosno ene občine, ali člani kmetijske podružnice, ki imajo mlatilnice ali druge kmetijske stroje na bencinski motor, v eno skupino; za to skupino naj potem občina ali kmet. podružnica ali pa tudi gasilsko društvo zaprosi v smislu trošarinskega pravilnika pri dravski finančni direkciji v Ljubljani za dovoljenje, da si nabavijo trošarine prostega bencina. Občina, odnosno gasilsko društvo mora seveda prevzeti vse dolžnosti podjetnika, ki dobi dovoljenje za nabavo bencina brez plačila trošarine, kakor tudi odgovornost in evidenco za pravilno uporabo bencina. Tej prošnji je treba pridodati poseben seznam, v katerem so točno označene sile posameznih motorjev in njihova najvišja potrošnja bencina za vsako uro, kakor tudi približno število dni, ko se bodo motorji uporabljali. Čim prejme občina, odnosno gasilsko društvo trošarine prost bencin, ga mora v vsakih najmanjših količinah oddajati določenim kmetom za pogon kmetijskih strojev. Kmet. podružnice naj vlagajo prošnje po Kmet. družbi na finanč. direkcijo; v tem slučaju so prošnje koleka proste. **S.**

Vprašanje 18. Imam travnik v brežinasti legi, spodaj je pa studenec s pitno vodo. Rad bi travnik pognojil, toda s hlevskim gnojem ne gre. Ali bi smel s približno leto dni starim kompostom? Ta je iz raznih tvarin, tudi fekalije so vmes (stranišnik). Je že precej razkrojen in dvakrat presekan. Studenec je zidan s kamenjem, je pokrit, izvirek pa leži $\frac{1}{2}$ m globoko. Ali smem iz higienskih ozirnov gnojiti travniku nad studencem s kompostom?

Odgovor: Vsako gnojenje nad studencem je popolnoma izključeno, zlasti pa, če studenec leži tako plitko.

Družbene zadeve in razno.

Družbene vesti.

Kazalo »Kmetovalec« za l. 1933. je sestavljeno. Kdor hrani list in želi kazalo, naj to sporoči po dopisnici takoj Kmetijski družbi, da jih bo pustila natisniti potrebno število, na kar se bodo poslala interesentom.

Kmetijsko - gospodarska vprašanja in odgovori. Na vsa vprašanja odgovarja Družba pismeno svojim članom le, ako so podpisani s polnim imenom in če so pismu priložili 3 Din (v znamkah) za od-

govor. Na vprašanja brez podpisov ne odgovarjamo. Važni odgovori na vprašanja, ki so za splošnost poučni, se objavijo v »Kmetovalcu«.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo 25. februarja 1934.:

Golo pri Igu, ob 14. uri v Gasilnem domu v Skriljah; **Dramlje pri Celju**, ob 19. uri v Društvenem domu; **Sv. Lenart pri Veliki Nedelji**, po rani službi božji v šoli; **Sv. Andraž v Slov. goricah**, ob 8. uri pri načelniku Tomažu Tošu; **Tržič-Sv. Ana**, po osmi maši v gostilni pri Pelarju v Tržiču;

v nedeljo, 11. marca 1934.: Leše, ob 8. uri dopoldne v Lešah; **v nedeljo 18. marca 1934.:** Dolnja Lendava, ob 10. uri v posvetovalnici sreskega načelstva; **v nedeljo, 25. marca 1934.:** Sv. Križ pri Litiji, ob 15. uri v stari šoli-mežnariji.

Razno.

Enodnevni tečaj o cepljenju vinske trte in o trsničarstvu sploh se vrši v soboto, dne 10. marca t. l. na Banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8.—12. in od 14.—18. ure.

Dvodnevni tečaj za sajenje, oskrbo in precepljanje sadnega drevja se vrši dne 2. in 3. marca t. l. na Banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen in traja vsaki dan od 8.—12. in od 14.—18. ure.

Novi znaki za javne straže. Službeni znaki za javne straže, ki jim je poverjeno varstvo deželne kulture, lova in ribolova, so pošli. Kralj. banska uprava v Ljubljani je že naročila nove znake neizpremenjene oblike. Novi znaki so iz najboljše snovi in dobro izdelani. Značke, ki jih morajo v službi nositi le zapriseženi nedržavni čuvaji gozdov, dalje vsi zapriseženi čuvaji poljščine, lova, ribolova in rudarstva, izdajajo pristojna sreska načelstva, kos po 10 Din. Priporočamo, da si zapriseženi čuvaji nabavijo nove znake, ki so pravilni in ki se dajo s trpežno pripojeno zaponko trdno pripeti.

Ing. T.

Legitimacije za posest in nošenje orožja za javne straže. Dosedanji obrazci za legitimacije za posest in nošenje orožja za zaprisežene organe z značajem javne straže ne odgovarjajo povsem predpisom zakona o posesti in nošenju orožja. Zato je kralj. banska uprava založila nove obrazce (na zelenem kartonu). Stare legitimacije (sivoru-

mene) se bodo vsem, ki jih imajo, odtegnile in jim izgotovile nove. Lastnik legitimacije jo mora imeti vedno pri sebi, kadar v službi nosi orožje, in se mora z njo na zahtevo vsak čas izkazati varnostnim organom. Organi z značajem javne straže, ki ne nosijo uniforme ali posebnega službenega znaka, morajo po § 16. pravilnika k zakonu o posesti in nošenju orožja z dne 14. junija 1928. imeti pri sebi tudi potrdilo o identičnosti s fotografijo. (Mišljeni so državni gozdarji, nekateri železniški uslužbenci, detektivji in dr.) **Ing. A. Š.**

Izkaznica za zaprisežene gozdne in lovske čuvaje. Dosedanje izkaznice za zaprisežene gozdne in zaprisežene lovske čuvaje več ne odgovarjajo obstoječim predpisom. Zato se bodo stare, na rdečem kartonu izgotovljene izkaznice odzvale in izdale nove. Gozdni in lovski zapriseženi čuvaji dobijo nove izkaznice na kartonu oranžaste barve. Poljski čuvaji in ribiški čuvaji teh izkaznic ne dobijo; dobijo jih le tedaj, ako so zapriseženi tudi za varstvo gozda ali lova. To pa zaradi tega, ker imajo poljski in ribiški čuvaji po zakonu o varstvu poljščine, odnosno po ribarskih zakonitih predpisih pravico, da nosijo v svoji službi samo kratko pobočno orožje, ne pa puške. Izkaznico morajo zapriseženi gozdni, odnosno lovski čuvaji imeti v službi vedno pri sebi. Obvezni so dalje, v službi nositi službeni znak za javne straže. Orožje je dovoljeno imeti in nositi javnim stražam samo z legitimacijo, izdano na osnovi čl. 16. zakona o posesti in nošenju orožja z dne 14. junija 1928., ki velja namesto orožnega lista.

Ljubljanska dražba kožuhovine se ponovi dne 5. marca t. l. Letošnja januarska dražba „Divje kože“ je dosegla za dobro blago dosti višje cene nego so bile one, dosežene v prosti prodaji. Kdor ima kožuhovino, naj jo takoj pošlje na naslov „Divja koža“, Ljubljana-Velesejem. Tisti pa, ki kož še nimajo pripravljenih, naj čimprej neobvezno sporoče, koliko in katere vrste krzna nameravajo poslati na dražbo.

Na razstavi jugoslovanskih plakatov, ki se vrši v okviru XIV. Ljubljanskega velesejma od 30. maja do 10. junija t. l., more vsaka tvrdka brezplačno razstaviti svoje plakate. Tvrdke, ki žele sodelovati, naj čimprej pošljejo svoje plakate na Upravo velesejma v Ljubljani. Plakati naj bodo kaširani na kartonu.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Kar čuješ, ne veruj, kar vidiš, veruj.

Naročila za sadno drevje

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za spomladansko saditev sledeče vrste sadnega drevja:

1. **Visokodebelnate jablane** I. vrste: srčika, čellini, Lord Su-field, gdanski robač, virginski rožnik, prinčevo jabolko, pisani kardinal, Jakob Lebel, Damasonov kosmač, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, zlata parmena, Baumanova reneta, londonski peping, belfler, ananas reneta, Ontario, Jonathan, mošancgar, bobovec, Boikovo jabolko in carjevič Rudolf komad po Din 10—
2. **Visokodebelnate jablane** II. vrste: pisani kardinal, Jakob Lebel, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, londonski peping, rum. belfler, bobovec in Boikovo jabolko komad po Din 5—
3. **Visokodebelnate žlahtne hruške** I. vrste: zgodnja Magdalena, Klapovka, Viljamovka, kongresovka, Hardijevka in Avranška komad po Din 10—
4. **Visokodebelnate moštнице** I. vrste: koroška moštnica in ozimka komad po Din 10—
5. **Visokodebelnate moštнице** II. vrste: koroška moštnica in ozimka komad po Din 5—
6. **Visokodebelnate češplje** I. vrste: laška češplja, Jeferton, velika rumena, velika sladkorna komad po Din 10—
7. **Visokodebelnate češplje** II. vrste: laška češplja komad po Din 5—
8. **Visokodebelnate črešnje** I. vrste: zgodnja majeva, črna hrustavka, pozna rdeča hrustavka in Ramon oliva . . . komad po Din 10—
9. **Visokodebelnate črešnje** II. vrste: pozna rdeča hrustavka . . komad po Din 5—
10. **Nizkodebelnate jablane** I. vrste in grmički na dusenovcu ter paradiževcu: beličnik, šarlamovski, pisani kardinal, landsberška reneta, Baumanova reneta, škopski kosmač, Jonathan, kanadka in Ontario komad po Din 12—
11. **Nizkodebelnate hruške cepljene na kutino** (grmički) I. vrste: zgodnja Magdalena, Klapovka, amanliška, Viljamovka, Avranška, kongresovka, Hardijevka, Arenberška, pastorovka in Dielovka komad po Din 12—
12. **Marelisce** I. vrste: klosterneuburška (najboljša) komad po Din 15—
13. **Breskve** I. vrste: zgod. Aleksander, kraljica vrtov, zmagovalka in mignon komad po Din 10—
14. **Visokodebelnate višnje** I. vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10—
15. **Pritlične višnje**, cepljene na rašeliki I. vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10—
16. **Visoki ribez** ali Ivanovo grozdčje komad po Din 8—
17. **Nizki ribez** ali Ivanovo grozdčje komad po Din 3—
18. **Visoke kosmulje** ali agras komad po Din 8—

Kužni katar sramnice.

„... Bissulin je učinkoval pri več kot 100 živalih.“
Veter. D., Deutsche Tierärztl. Wschr. 27. Jahrg. Nr. 16.

Odvračevalno postopanje: 4 svečice na eno žival. Najmanjši tvorniški omot 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nedražljivo.

Bissulin se izdaja samo na živinozdravniški predpis. Knjižice s slikami bolezni brezplačno potom: H. Trommsdorff Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vovk, Zagreb, Jurjevska ul. 8, Telef. 28-81. Vprašajte veterinarja,

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje
USTANOVLJENA LETA 1828

Podaljšaj si življenje!

Življenje moremo podaljšati, bolezni preprečiti, bolezni ozdraviti, slabo ti ojačiti, nestalne moremo učvrstiti, in ne srečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenost živcev, potrlost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

Je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te z novim upanjem; ta pot je pa opisana v razpravi, ki jo že more vsakdo, ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabiljenje spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih boleznih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Poštno zbirališče:

ERNST PASTERNAK, Berlin SO
Michaelkirchplatz 13, Abt. 891.

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

*po staroznanem ausiškem (Aussig-Ustje) načinu, ki je
zajamčeno 98—99% in najcenejša, ker se izdeluje
v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod
stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.*

Dobavlja:

Kmetijska družba v Ljubljani.